

Verantwoordingsverklaring 2009 Vereniging Humanistisch Verbond

Amsterdam, april 2010

1. Inleiding

Het hoofdbestuur en de directie van de Vereniging het Humanistisch Verbond onderschrijft de Code Goed bestuur voor goede doelen (Code Wijffels). Centraal daarin staat de scheiding van de functies toezicht houden, besturen en verantwoorden.

In december 2008 heeft het hoofdbestuur besloten het beheer van de vereniging – de landelijke organisatie en de afdelingen - door te lichten en de huidige werkwijze en afspraken over scheiding van functies te toetsen aan de Code Wijffels. De inzichtelijkheid en helderheid van bestuur, beleid en beheer van met name de 39 afdelingen kan op een aantal onderdelen beter.

Deze interne toetsing aan de principes van goed bestuur is in 2009 van start gaan met de invoering van de jaarlijkse evaluatie van bestuur en directie. Dit heeft onder meer geleid tot een aanpassing van de portefeuilles in het bestuur. Tevens is de zittingstermijn voor bestuursleden aangepast.

Daarnaast is een aanzet gemaakt voor het vergroten van het inzicht in en verbetering van het beheer van de afdelingsfinanciën.

Onderstaand wordt de scheiding tussen toezicht (hoofdbestuur), uitvoering (directie) en controle (Algemene Ledenvergadering) volgens de huidige regels en afspraken weergegeven.

2. Toezicht en bestuur

Algemene vergadering

De Algemene Ledenvergadering is het hoogste orgaan van de vereniging. De controle op het bestuurlijk functioneren ligt in handen van de Algemene Ledenvergadering.

Eens in de vijf jaar wordt een meerjarenbeleidsprogramma opgesteld, inclusief een meerjarenraming,. Beide worden ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering.

Jaarlijks worden op de Algemene Ledenvergadering:

- het Jaarbeeld (inhoudelijke verslag) en de Jaarrekening van het voorgaande beleidsjaar besproken en goedgekeurd;
- de inhoudelijke voortgang en resultaten van het lopende beleidsjaar gepresenteerd en de financiële positie van het Humanistisch Verbond besproken;
- de beleidsplannen (op hoofdlijnen) en begroting voor het komende beleidsjaar besproken.

Hieruit kunnen wijzigingen in het inhoudelijke en financiële beleid voortkomen.

Voorstellen tot wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement van de vereniging worden vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering. De laatste statutenwijziging is door de ALV 28 november 2009 aangenomen. De wijziging betreft de zittingstermijn van leden van het hoofdbestuur.

Hoofdbestuur

Het bestuur van de vereniging ligt in handen van het hoofdbestuur, waarvan de leden worden benoemd door de Algemene Ledenvergadering.

Het hoofdbestuur vertegenwoordigt de vereniging en is bevoegd tot alle daden van beschikking en beheer. Tevens is het hoofdbestuur bevoegd de directeur of één of meer andere functionarissen volmacht te geven om binnen de daarin beschreven grenzen de vereniging te vertegenwoordigen.

Het bestuur van het Humanistisch Verbond bestaat uit maximaal zeven personen. Conform de laatste statutenwijziging hebben nieuwe bestuursleden een zittingstermijn van vier jaar. Zij kunnen eenmaal worden herbenoemd en derhalve een aaneengesloten periode van acht jaar zitting hebben in het hoofdbestuur.

Er is een bestuursprofiel voor de bestuursleden en een rooster van aftreden, inclusief de periodieke herbenoemingen.

De samenstelling van het bestuur en de portefeuillevindeling zijn afgestemd op het (inhoudelijke, financiële beleid) van de vereniging. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het beleid worden samenstelling en verdeling van de portefeuilles aangepast. Vanwege het belang van het werven van (nieuwe) inkomstenbronnen en de ambitie jaarlijks een netto groei van het aantal leden en donateurs te realiseren, is in 2009 besloten een aparte portefeuille voor werving en communicatie toe te voegen. Tevens is de portefeuille geestelijke begeleiding is gesplitst in een portefeuille voor het werkterrein zorg en een portefeuille voor de werkterreinen defensie en justitie. Dit gezien de noodzaak van vernieuwing van de geestelijke begeleiding in met name de zorg.

Alle bestuursleden zijn actief op onbezoldigde basis. Zij kunnen onkosten declareren op basis van specificaties. Aan bestuurders worden geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

Directie

Het hoofdbestuur wordt in zijn functie ondersteund door een bezoldigde directie. Deze is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering en stuurt de uitvoeringsorganisatie aan, het landelijk bureau.

De directie kan daarnaast ook bepaald beleid vaststellen, waarna het bestuur dat beleid dient goed te keuren.

De verantwoordelijkheid van de directie is vastgelegd in een directiestatuut.

De directeur wordt benoemd door het hoofdbestuur en heeft een dienstverband voor onbepaalde tijd. Het bestuur stelt de beloning vast. Salariëring geschiedt volgens de CAO Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening met een aanvulling overeenkomstig de zwaarte en omvang van de directiefunctie.

Aan de directie worden geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

Evaluatie bestuur en directie

Onderdeel van de voorgenomen toetsing van de huidige werkwijze aan de Code Wijffels betreft de jaarlijkse *zelfevaluatie van het hoofdbestuur*. Op 8 juli en 11 november 2009 hebben twee evaluatiebijeekkomsten plaatsgevonden van het bestuur en directie.

De evaluatie van het functioneren van *de directie* vindt plaats door het hoofdbestuur (voorzitter en secretaris). Dat gebeurt op basis van de Profielschets directeur Humanistisch Verbond, voorgenomen beleid en resultaatafspraken. Tijdens dit gesprek worden resultaatafspraken vastgesteld voor het daarop volgende jaar. Het evaluatiegesprek met de directie heeft plaatsgevonden op 8 december 2009.

3. Doelbereik en efficiënte middelenbesteding

Het Humanistisch Verbond streeft naar doelmatigheid en effectiviteit in de besteding van de ter beschikking staande middelen.

Doelbereik

Eens per vijf jaar stelt de vereniging een meerjarenbeleidsprogramma vast waarin de beleidsvoornemens en richtinggevend doelstellingen zijn vastgelegd. Het Meerjarenprogramma wordt goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering. Het huidige Meerjarenprogramma betreft de periode 2007 tot en met 2011.

Het meerjarenprogramma wordt door middel van jaarplannen en begrotingen vormgegeven en uitgevoerd. Deze jaarplannen en begrotingen worden opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie, vastgesteld door het bestuur en goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering. Hetzelfde geldt voor het jaarverslag en de jaarrekening.

De activiteiten van het landelijk bureau zijn ondergebracht in de programma's Maatschappelijke discussie, Humanistische diensten, Ontwikkeling vereniging, Fonds& ledenwerving en Communicatie.

De voortgang van de activiteiten en het realiseren van de doelstellingen worden bewaakt via maandelijks werkoverleggen met de directie. Bovendien worden met de medewerkers jaarlijks resultaatafspraken gemaakt op basis van het jaarprogramma en vinden halverwege het jaar voortgangsgesprekken plaats.

De directie brengt halverwege het jaar verslag uit aan het bestuur over de voortgang van de activiteiten. Waar nodig wordt het beleid bijgesteld en stilgestaan bij de prioriteiten voor de tweede helft van het jaar.

Om beter inzicht te krijgen in de waardering van leden en niet leden voor de landelijke evenementen zijn in 2009 de Van Praagprijs, Socrateslezing en de Algemene Ledenvergadering zowel extern (deelnemers enquête) als intern geëvalueerd. De conclusies uit de evaluaties worden verwerkt in de programmering van deze evenementen in 2010.

Eveneens heeft een ledenonderzoek plaatsgevonden naar de motivatie voor en wensen ten aanzien van het lidmaatschap van het verbond. Verslaglegging over het verloop van de activiteiten en de resultaten vindt plaats middels een Jaarbeeld en middels het Bestuursverslag in de geconsolideerde jaarrekening.

Besteding middelen

Het Humanistisch Verbond kent twee inkomstenbronnen: contributie-inkomsten en inkomsten uit nalatenschappen. Deze laatste inkomsten worden beheerd door het Steunfonds Humanisme.

De financiële middelen van het Humanistisch Verbond worden gebruikt voor de financiering van de landelijke activiteiten, de ondersteunende organisatie (landelijk bureau) en de activiteiten van de afdelingen.

Het Humanistisch Verbond streeft naar:

- een sluitende exploitatie- en activiteitenbegroting;
- toename van de baten uit eigen fondswerving;
- dekking structurele lasten uit structurele inkomsten; maximale besteding ten gunste van de doelstelling (doelstelling 70 %; overhead: 30 %)
- groei van het aantal leden en donaties;
- het percentage middelen besteed aan de eigen fondswerving geconsolideerd Humanistisch Verbond en Steunfonds Humanisme van maximaal 20%;

De HV baten uit eigen fondswerving laten in 2009 een minimale verhoging zien ten opzichte van 2008, te weten € 2.186. Samengevoegd HV/Steunfonds zijn de baten uit fondswerving € 19.502 lager dan in 2008.

In 2009 is 88,14 % van de lasten van het HV besteed aan de doelstelling en 6,37% aan beheer en administratie.

De verhouding van de kosten voor fondsen- en ledenwerving werving in relatie tot de totale baten bedraagt in 2009 15,60%

Ten behoeve van een effectieve besteding van de middelen worden op jaarbasis budgetten vastgesteld voor de diverse programma's en activiteiten. Op basis van financiële rapportages vindt drie keer per jaar een bespreking plaats tussen verantwoordelijke budgethouders en directie over de voortgang in de uitgaven. Dit kan tot aanpassingen van de activiteiten dan wel van de budgetten leiden. Afwijkingen van de budgetbegroting moeten vooraf worden gemeld aan de directie.

Continuïteitsreserve

Met name de inkomsten uit nalatenschappen zijn met grote onzekerheden omgeven: wanneer nalatenschappen vrijkomen en wat de omvang ervan zal zijn is volstrekt onvoorspelbaar. Ook is sprake van toenemende concurrentie in het werven van nalatenschappen.

Anders dan de baten zijn de kosten van Humanistisch Verbond en het Steunfonds Humanisme in belangrijke mate als 'vast' te typeren. Eventuele noodzakelijke aanpassing van de kostenstructuur onder handhaving van de continuïteit van de organisatie vergt derhalve geruime tijd.

Tegen de achtergrond van deze risico's is een aanzienlijk deel van het eigen vermogen benodigd om enerzijds continuïteitsrisico's voor de korte- en lange termijn te kunnen dekken en een redelijk aantal jaren door te kunnen gaan om alternatieve inkomstenbronnen te genereren. Anderzijds is de reserve ook nodig om in geval van reorganisaties de kosten van een fatsoenlijk Sociaal Plan te kunnen dekken.

Het CBF geeft aan dat van het eigen vermogen een bedrag van 1,5 keer de uitvoeringskosten gereserveerd kan worden als continuïteitsreserve voor de korte termijn. Daarnaast is er volgens de CBF-systematiek ook behoefte aan een continuïteitsreserve om ook in de toekomst aan de verplichtingen jegens de doelstelling te kunnen voldoen.

De normering voor de omvang van de continuïteitsreserve bestaat uit vier elementen:

1. de normale CBF-norm. Deze norm geeft een buffer om de kosten voor de korte termijn op te vangen;
2. een opslag op de CBF-norm in verband met de bijzondere kostenstructuur van het Humanistisch Verbond. In tegenstelling tot veel goede doelenorganisaties heeft het Humanistisch Verbond veel eigen kosten en bijna geen subsidie-uitgaven, wat met zich meebrengt dat niet bespaard kan worden door minder projecten van anderen te subsidiëren. Besparingen zijn uitsluitend te bereiken door afbouw van de eigen organisatie. Voor deze component wordt een opslag van 1 gehanteerd;
3. een separate component omdat het vermogen niet alleen een opvang van risico's is maar een belangrijke inkomstenstroom waarmee de activiteiten gefinancierd worden;
4. de externe opbrengstenstroom uit hoofde van nalatenschappen is erg belangrijk maar erg onvoorspelbaar en volatiel. Er is extra vermogen nodig om deze fluctuaties op te vangen.

Jaarlijks wordt de hoogte van de componenten 3 en 4 vastgesteld en in de geconsolideerde jaarrekening verantwoord.

4. Communicatie met belanghebbenden

Het Humanistisch Verbond ziet als zijn opdracht 'het verdiepen en uitdragen van de humanistische levensbeschouwing en bij te dragen aan het realiseren van een humane samenleving'. Op grond van deze opdracht is iedereen die deel uitmaakt van onze samenleving in principe een belanghebbende van het Humanistisch Verbond.

Primaire belanghebbenden zijn echter:

- de leden;
- actieve leden (afdelingsbesturen, activiteitencommissies, ledengroepen).

Leden ontvangen vier keer per jaar het *ledenblad Humus*, dat hen informeert over landelijke HV-activiteiten. Daarnaast ontvangen leden geregeld *H-nieuws van de afdeling* waarvan ze deel uitmaken.

Ook kunnen leden zich informeren via de *HV-website* voor nieuws en actualiteiten over het Humanistisch Verbond en de humanistische beweging.

Voor de lokale activiteiten kunnen leden terecht op de *afdelingspagina's van de website* en voor ondersteuning bij hun activiteiten en uitwisseling van ervaringen kunnen ze terecht op de *servicepagina's*.

Daarnaast ontvangen de actieve leden maandelijks een *digitale nieuwsbrief* over de belangrijke gebeurtenissen en activiteiten in het Humanistisch Verbond.

Over de voortgang en resultaten van de activiteiten worden leden geïnformeerd via het *Jaarbeeld* en via de Algemene Ledenvergadering.

In 2009 hebben de leden het Jaarbeeld 2009 ontvangen op 21 maart 2010. Tijdens de Algemene Ledenvergadering 2009 is het Jaarbeeld 2008 vastgesteld en de voortgang 2009 gepresenteerd.

De *Jaarrekening Humanistisch Verbond*, *Steunfonds Humanisme* en de *geconsolideerde jaarrekening* worden integraal gepubliceerd op de website. De afzonderlijke jaarrekening Humanistisch Verbond wordt vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering.

5. Werk in uitvoering

De voorgenomen doorlichting van de vereniging op basis van de Code Wijffels is mede ten behoeve van een goede en heldere verantwoordingsverklaring van zowel de vereniging Humanistisch Verbond als het Steunfonds Humanisme. Zoals eerder opgemerkt is het van belang bestaande afspraken en werkwijzen over de volle breedte van de vereniging te toetsen aan de nieuwe inzichten voor goed bestuur van een goede doelenorganisatie.

In 2008 heeft het bestuur vastgesteld dat het inzicht in en beheer van de afdelingsfinanciën verbetering vereist en dat hiermee in 2009 een aanvang wordt gemaakt.

In september 2009 is in het jaarlijks penningmeestersoverleg de mogelijkheid besproken om de afdelingsfinanciën (stapsgewijs) over te hevelen naar HV landelijk. Afdelingen ontvangen dan op basis van ingediende plannen en een jaarbegroting de benodigde middelen. De afdelingen staan hier in grote meerderheid afwijzend tegenover. In 2010 wordt bekeken of HV afdelingen de mogelijkheid wordt geboden dit op vrijwillige basis te doen.

Daarnaast is geïnventariseerd hoe afdelingen de interne controle op de inkomsten en uitgaven hebben georganiseerd en in hoeverre dat voldoet aan de statutaire vereisten.

Eveneens is in 2009 de boekhouding van de zes grootste afdelingen (wat betreft vermogen en uitgaven) onderworpen aan een accountantscontrole.